

2024-08-30

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Er referens: LI2024/01199

Remissyttrande - En hållbar bioekonomistrategi – för ett välmående fossilfritt samhälle

Trä- och Möbelföretagen (TMF) är bransch- och arbetsgivarorganisationen för hela den träförädlade industrin och möbelindustrin i Sverige. Vi bygger och inreder Sverige. Du möter våra produkter dagligen – från småhus och trappor till designmöbler och badrum. TMF företräder cirka 650 medlemsföretag som sammanlagt sysselsätter cirka 30 000 anställda.

Sammanfattning

- Trä- och Möbelföretagen (TMF) välkomnar den remitterade utredningens förslag för en mer hållbar och konkurrenskraftig bioekonomi i Sverige.
- Trä- och Möbelföretagen (TMF) tillstyrker i sin helhet förslaget om en plan för industriellt träbyggande och ökad träanvändning.

Allmänna synpunkter

TMF Trä- och Möbelföretagen har tagit del av rubricerad remiss, och önskar lämna följande synpunkter på förslagen. Remissvaret omfattar inte delbetänkandet "Förnybart i tanken - Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi".

Den remitterade utredningen har genomfört ett gediget arbete med att ta sig an frågeställningen och presentera förslag för en mer hållbar och konkurrenskraftig bioekonomi. Bioekonomins möjligheter måste i högre utsträckning nyttjas. Med stora skogsbestånd, mycket jordbruksmark och långa kuststräckor, har Sverige utmärkta förutsättningar att bättre ta vara på och utveckla den biobaserade ekonomin, vilket kommer att minska beroendet av fossila insatsvaror. Med tanke på Sveriges goda meriter inom innovation och teknikutveckling finns en god grund att stå på för att byta ut produkter med primära, fossila källor mot biobaserade råvaror från den svenska skogen.

För att Sverige ska lyckas nå sina miljö- och klimatmål behöver den cirkulära omställningen fortsätta att utvecklas. En cirkulär ekonomi utgår per definition från ett resurseffektivt nyttjande av råvaror och material oberoende av deras ursprung, även om det i dagens samhälle oftare handlar om återvunnet eller förnybart material. En bioekonomi har det inneboende mervärdet att råvarorna redan ingår i ett bredare cirkulärt flöde genom sin rent förnybara karaktär och bidrar därmed till att minska andelen fossila material och insatsvaror i den cirkulära ekonomin. De två begreppen är tätt sammanlänkade och delar många gemensamma mål. Utvecklingen av en cirkulär ekonomi måste i samklang med bioekonomin där den cirkulära ekonomin bidrar till ökad resurseffektivitet och cirkulation av restmaterial i ett kretslopp medan bioekonomin långsiktigt bidrar till att minska de fossila insatsvarorna i kretsloppet och reducerar utsläppen av koldioxid.

Genom att ersätta material vars tillverkning orsakar omfattande generering av koldioxid till biobaserade material kan vi minska utsläppen avsevärt. Genom träbaserade lösningar som byggmaterial, isolering, golv, trappor, dörrar och fönsterramar finns stora möjligheter att lagra betydande mängder kol under lång tid. Tillvägagångssättet är i linje med viktiga europeiska initiativ som Nya europeiska Bauhaus och den Gröna given, vilka syftar till att göra Europa till en koldioxidneutral kontinent till senast 2050. TMF menar därmed att en hållbar bioekonomistrategi i den form som utredaren har presenterat är ett viktigt steg i att uppfylla dessa mål.

När vi använder mer av träråvaran måste vi vara säkra på att det sker så effektivt som möjligt – att göra mer med mindre. De flesta människor tillbringar omkring 85 – 90 procent av sin tid inomhus, där inomhusmiljön påverkar vårt välbefinnande. Vi behöver friska hem, skolor och arbetsplatser för att må bra. Forskning visar att träbaserade produkter ger många hälsofördelar, till exempel bättre luftkvalitet och ökat välbefinnande.¹ Trä har förmågan att absorbera och släppa ut fukt, vilket hjälper till att reglera inomhusklimatet och hålla luftfuktigheten på en optimal nivå. Detta kan minska risken för mögel och andra fuktrelaterade problem som kan påverka luftkvaliteten negativt.

Synpunkter på förslaget Plan för industriellt träbyggande och ökad träanvändning

TMF välkomnar utredarens förslag om en plan för nationellt träbyggande och ökad träanvändning som på sikt kan ersätta befintliga åtgärder som ingår i det nationella skogsprogrammet. Bygg- och fastighetssektorn står idag för betydande koldioxidutsläpp och åtgärder som minskar direkta och indirekta utsläpp är något som välkomnas. TMF konstaterar att målsättningen med sådana åtgärder bör vara att minska utsläppen från byggnäringen oavsett vilket materialslag som åsyftas. Detta ligger i linje med avsikten bakom kraven på klimatdeklarationer med intentioner att minska klimatpåverkan, främja medvetna val, stimulera innovation och öka transparensen i byggnäringen.

Sedan den 1 januari 2022 måste alla nya byggnader som uppförs i Sverige ha en klimatdeklaration. Deklarationen ska redovisa byggnadens klimatpåverkan under byggprocessen, vilket inkluderar produktion av byggmaterial, transporter, byggplatsens energianvändning och byggnadens tekniska installationer. Målet med att införa klimatdeklarationer är att öka medvetenheten om och minska byggsektorns klimatpåverkan, samt att driva på utvecklingen mot mer hållbara byggmaterial och byggmetoder. Klimatdeklarationerna är därmed ett viktigt verktyg för att minska det redovisade klimatavtrycket i den byggda miljön.

TMF påpekar att principen om *rätt material på rätt plats* är viktig att beakta i framtagandet av en plan för industriellt träbyggande och ökad träanvändning, men konstaterar samtidigt att denna princip i sig inte utgör ett hinder för att utveckla en kärnfull plan.

TMF menar att en nationell plan, enligt den som utredningen, föreslår skulle främja konkurrensen och bidra till att diversifiera marknaden för olika metoder och byggmaterial. Byggande av flerbostadshus i trä har varit förbjudet i Sverige fram till mitten av 1990-talet, vilket har skapat en inbyggd skevhet som rimligen måste kunna balanseras. En plan som utgår från att skapa ökad konkurrens i byggsektorn har här potential att ge en prisdämpande effekt, främja innovation, höja kvaliteten och även leda till fler valmöjligheter för konsumenterna.

TMF anser att en plan som främjar industriellt träbyggande och ökad träanvändning kan

¹ Se t ex Rosenfeld, A. H. et al. (1995) eller Burnard, M. D., & Kutnar, A. (2015).

leda till lägre byggkostnader eftersom trä är förhållandevis billigare att bygga med. För att principen om rätt material på rätt plats ska vara applicerbar måste också förutsättningarna finnas för att så ska kunna ske. Svårigheten att tillhandahålla prisrimliga bostäder är en viktig utmaning i såväl en svensk som en europeisk kontext. Ett utbud som motsvarar efterfrågan och behovet av bostäder är en viktig komponent för att motverka bostadsbrist och nå överkomliga boendekostnader, vilket säkrar en välfungerande inre marknad. Här kan det industriella träbyggandet spela roll om förutsättningarna för att skala upp finns. Genom att främja trähusbyggande kan också förutsättningar för mer innovation främjas. En nationell plan som fokuserar på teknisk utveckling och innovation kan leda till utveckling av nya byggtekniker och nya användningsområden för material, vilket i sin tur gynnar bioekonomin men också hela byggsektorn. TMF understryker att en nationell plan behöver utformas på ett sätt som är icke-påträngande samtidigt som den respekterar och stöttar marknadsmekanismerna.

Specifika synpunkter

TMF tillstyrker förslaget att SCB ges i uppdrag att ta fram, kontinuerligt uppdatera och sammanfatta en input-output analys av bioekonomin.

TMF tillstyrker förslaget att SCB ges i uppdrag att ta fram en metod för att ta fram årlig redovisning av bioekonomins totala substitutionsnytta.

TMF välkomnar förslaget att SCB ges i uppdrag att löpande ta fram och publicera regional statistik över den regionala bioekonomins storlek, samt att förbättra metoden så det blir möjligt att bryta ned andelsuppskattningarna per bransch på regional nivå.

TMF välkomnar förslaget att flera myndigheter får i uppdrag att analysera i vilken utsträckning befintliga styrmedel främjar cirkulära, biobaserade lösningar som kan bidra till uppfyllandet av bioekonomistrategin. TMF ser positivt på ett utredningsuppdrag som har till syfte att undersöka hinder mot bättre marknadsförutsättningar och lämna förslag på hur dessa kan undanröjas. En sådan utredning bör ske i mycket nära dialog och samråd med näringslivet och även beakta angelägenheten i att undanröja lagstiftningshinder mot den cirkulära ekonomin i en bredare bemärkelse.

TMF tillstyrker förslaget att relevanta statliga myndigheter ges i uppdrag att löpande redovisa hur de har bidragit till det övergripande målet för bioekonomistrategin.

Frågor med anledning av detta remissvar kan ställas till Simon Imner, näringspolitisk expert, simon.imner@tmf.se eller 0724 54 69 66.

Anna Freij,
Tf. Verkställande direktör
TMF Trä- och Möbelföretagen